

madenlerimize sahip Çıkalım

Geçen sayımızda, borakslarımız konusunda Maden Mühendisleri Odası'nın bildirisini sunan bir yazı yayınlamıştık. Geçtiğimiz süre içinde bu konuda gazetelerde birtakım açıklamalar yayınlandı. Bu arada, İngiliz «Rio Tinto Zinc» Şirketi, adamlarına birtakım ön temaslar yaptırdıktan sonra Genel Müdürünü Ankara'ya yollayarak Başbakanla görüşmesini sağladı. Maden Mühendisleri Odası da sorunun peşini bırakmadığını, bırakmayacağını açıklayan bir bildiri çıkardı.

Boraks sorunu, yurdumuzun yönetimini ellerinde tutanların işbirlikçiliklerini ortaya koymaya son derece elverişlidir. Bu sorun aynı zamanda bütün madenlerimiz ve petrolümüz üzerinde sürdürülen emperyalist sömürsünü de aydınlatmaya elverişlidir.

Boraks, asit borik yapımından tutunuz da, cam sanayiine, otomobil lâstiği yapımına hattâ belirtildiğine göre füze yakıtı'na kadar çeşitli alanlarda kullanılan çok önemli bir maddedir. Bugünkü işbirlikçi iktidarın; yurtsever tutumu yüzünden uzaklaştırdığı eski Etibank Genel Müdürü Tahsin Yalabık'm Milliyet'e açıkladığına göre borakslarımızı 1860 tan 1950 ye kadar yalnız yabancılar işletmişler, İngilizler ise yurdumuzdaki satılmış işbirlikçilerle anlaşarak 1887 de borakslarımızı elkoymuşlar. İngilizler, Amerika'da da bo-

raks bulunca Türkiye'deki üretimi durdurmaya başlamış, fakat kendisine rakip olmasın diye de Türkiye'nin işletmesine hertürlü yolla başvurarak engel olmuşlar. Bu yollar arasında 1958 de NATO kararıyla sosyalist ülkelere ihracatımızın durdurulması da vardır. 1950 lerde yerli özel sektör de bu konu ile ilgilenmiş fakat rekabet karşısında ya İngiliz Şirketine boyun eğmiş ya da işten el çekmiş. Daha sonra şirket bor minerali çıkabilecek 320 sahayı ve Eskişehir Seyitgazi'deki zengin yatakları imtiyazı altına alıyor, 1962 de de yerli firmaların ellerindeki sahaları kapatıyor. Ucuza kapatmak için de ilgili makamlara 9 milyon ton rezerv var dediği sahada inceleme yapan Türk uzmanlar 1 milyar tonu aşkın rezerv bulunduğunu ortaya koyuyorlar. Danıştay'a verilip ikisi iptal edilen 5 sahaya ait imtiyazların da önemsiz olduğunu geriye kalan tek sahanın en önemli kısmı meydana getirdiğini geçen yazımızda anlatmıştık.

İşte durum böyleyken Şirketin Genel Müdürü geliyor ve Bay Demirel'le bir görüşme yapıyor. Görüşme hakkında gazetede çıkan haberlere ve muhalefetin uyarmalarına rağmen Başbakan tek söz etmiyor. Bu, yurdumuzun siyasi yönetimini ele geçirmiş olanların, milli kaynaklarımızın işletilmesi değerlendirilmesi gibi konuları yabancı şirketlerle

aralarındaki bir sorun olarak gördüklerindedir. Bu gibi sorunların halkı hiç mi hiç ilgilendirmedini düşünüyor olmalıdırlar. Ayrıca elbette geçen yazıda da belirttiğimiz gibi bu konularda bizim işbirlikçilere düşen rol sade yabancıların verdikleri emirlere uymak ve formaliteleri düzenleyip komisyonlarını almaktan ibarettir.

Şirket Müdürünün gayet usturuplu ve diplomatik demeci bu yargılarımızı doğrulamaya yeter. Adam diyor ki, «Başbakan'la görüşmemizde, Türkiye'nin maden kaynakları ve bunların Türkiye'deki kamu ve özel teşebbüsleriyle ortaklaşa geliştirilmesine yardımcı olmakta Rio Zinc Şirketinin oynayabileceği rol geniş çapta gözden geçirilmiştir.» İngiliz Şirketinin tarih boyunca oynadığı sömürücü ve baltalayıcı rolü bilenler bu sözlerin anlamını kavramakta güçlük çekmeyeceklerdir. İsterseniz biz bunu anlaşılır dile çevirelim : «Yalnız boraks üzerinde değil Türkiye'nin bütün maden kaynakları üzerinde Başbakanla geniş çapta bir pazarlık yapılmıştır. Rio Tinto Zinc Şirketi bu tür alışverişlerde ustadır.»

Tekelci daha sonra şunları ekliyor :

«Görüşmelerde

1 — Millî kaynakları geliştirmekte ve ihracat gelirlerini azami halde bir an önce yükseltmekte Türkiye'nin başta gelen menfaati olduğu [Bak sen sömürücüye bizi bizden çok düşünür postunu nasıl giriyor E.M.].

2 — Türkiye'de mevcut olanlara ilâveten teknolojik, ticari ve mali hizmetler ifa etmek

suretiyle Rio Tinto Zinc Şirketinin katkısı olabileceği hususlar üzerinde durulmuştur.»

Bir yabancı tekelcinin madenlerimiz üzerinde bu kadar pervasızca demeçler verebilmesi bütün yurtseverleri düşündürmelidir. İşbirlikçilerin milli servetlerimizi yabancılara peşkeş çekerken bıkmadıkları teknik ve mali yetersizlik konusunda Tahsin Yalabık'ın açıklaması son derece aydınlatıcıdır.

Yalnız boraks konusunda değil emperyalizmin elatığı bütün alanlarda mücadeleye girişmeli, halkımıza gerçekleri açıklıyarak onun sonsuz gücünü harekete geçirmeliyiz. Maden Mühendislerinin bu yoldaki çalışmalarına omuz vermeliyiz. Nitekim onlar yayınladıkları bildiride sorunu yurtseverce brtaya koymuşlar mücadelede azimli olduklarını belirmişlerdir. Bildiride surum şöyle anlatılmaktadır.

«Bu davranış, kalkınmamıza bir avuç dolarla katkıda bulunma perdesi arkasında 100 yıl öne olduğu gibi bugün de en azından bir 100 yıl daha sürecek şekilde yüz milyarlarca lira değerindeki Boraks hazinemizi elleri altında bulundurma teşebbüsüdür. Artık karşılarında ulusal bağımsızlık savaşını kazanan Mustafa Kemal'in uyanmış çocukları vardır.

Ulusal çıkarlarımızı baltalayan bu gerçekleri ulusumuza anlatmaktan, ayrıntıları kanıtlamaktan ve 83 yıl öne Yağmurköy'de başlatılan eylemi yürütmekten bir an geri kalmıyacağız. Önünde ve sonunda Boraks hazinemizin yabancı firmaların ceplerine akmasını engelliyecek ve bu akışı mutlaka ulus yararına çevireceğiz.»